

European Network of Councils
for the Judiciary (ENCJ)

Réseau européen des Conseils
de la Justice (RECJ)

Informácie o pozadí vývoja situácie v Turecku

Vzťahy ENCJ a Najvyššej rady sudcov a prokurátorov Turecka

Encj sleduje situáciu v Turecku odkedy sa v roku 2014 uskutočnili nové voľby do Najvyššej rady sudcov a prokurátorov Turecka. Predchádzajúci členovi, ktorí boli vo funkcii od roku 2010 sa zapájali veľmi aktívne do činností, stretnutí ENCJ a zúčastňovali sa ako pozorovateľská krajina na valných zhromaždeniach ENCJ.

Členovia tureckej najvyššej rady zvolení v roku 2014 nevykazovali rovnakú mieru angažovanosti a priateľského postoja voči ENCJ. Nezapájali sa do žiadnych projektových skupín ENCJ a na Valnom zhromaždení v roku 2015 sa zúčastnil len jeden z ich pracovníkov, nie členov najvyššej rady.

ENCJ začala situácia v Turecku zaujímať viac od momentu, kedy začali prichádzať prvé listy od sudcov, ktorí boli preložený, alebo im bol pozastavený výkon funkcie alebo ktorí boli dokonca zbavení funkcie sudcu.

Už na Valnom zhromaždení v Hágu v roku 2015 sa členovia ENCJ zhodli na tom, že situáciu budú pozorne sledovať a dohodnú sa na spoločnom postupe ENCJ v tejto veci.

Následne na to malo ENCJ vo februári 2016 stretnutie s predsedom tureckej najvyššej rady a na návrh vtedajšieho prezidenta ENCJ zaslala turecká najvyššia rada ENJ Žiadosť o spoluprácu pri vývoji situácie v tureckom súdnictve. Prvé nezhody medzi ENCJ a HSYK nastali pri písaní správy z tohto stretnutia. HSYK trvala na tom, že chce mať právo namietať stanoviská uvedené v správe. Avšak prezident ENCJ a výkonná rada ENCJ sa uzhodli na tom, že ide o stanovisko ENCJ a preto HSYK nemá mať žiadne právo vyžadovať zmeny v pripravovanej správe. V odpovedi však HSYK trvala na to, že právo HSYK na namietanie správy má byť zachované. Zjemsnila však svoj postoj v tom, že namietanie správy nebude znamenať úpravy v samotnej správe, ale že môže písomne upovedomiť ENCJ na nesprávne fakty, ktoré budú v správe uvedené.

ENCJ následne požadovalo detailnejšiu informáciu o počte prípadov sudcov, ktoré sa odohrali v Turecku a následne po preštudovaní týchto materiálov zaujme postoj ku Žiadosti o spoluprácu pri vývoji situácie v tureckom súdnictve.

Vo Varšavskej deklarácii z VZ v roku 2016 sa ENCJ uzhodlo na tom, že prístup tureckej vlády k preloženiu sudcov, pozastaveniu výkonu funkcie sudcov, odvolaniu sudcov a dokonca k trestnému stíhaniu sudcov je nekonzistentný s princípmi súdnej nezávislosti. Žiada tureckú vládu a Najvyššiu radu sudcov a prokurátorov Turecka (tureckú súdnu radu) aby venovali plnú pozornosť princípu nepreložiteľnosti sudcov a že sudcovia nemôžu byť zbavení funkcie bez riadneho procesu vedeného pred nezávislým orgánom, voči ktorého rozhodnutiam je prípustné odvolanie.

Po tomto vyjadrení zaslala turecká najvyššia rada len štatistické informácie o počte perzekuovaných sudcov. Spätným listom ENCJ poďakovala HSYK za zaslanie štatistických informácií, ale že tieto informácie nie sú dôkazom toho, že perzekúciám sudcov predchádzal spravodlivý proces pred nezávislým orgánom a že ENCJ zostáva vývojom situácie v Turecku znepokojená.

Následne došlo 15. júla k pokusu o štátny prevrat. Následne 16. júla 2016 Najvyššia rada sudcov a prokurátorov Turecka zastavila výkon funkcie sudcu vyše 2700 sudcom a prokurátorom.

Výkonná rada ENCJ zverejnila list, v ktorom odsúdila pokus o štátny prevrat a vyjadrila obavy z krokov, ktoré urobila HSYK. Následne tento list zaslalo ENCJ aj HSYK.

31. augusta 2016 HSYK prijala rozhodnutie, v ktorom zbavila funkcie sudcu vyše 3500 sudcov a prokurátorov.

Výkonná rada ENCJ pozvala predstaviteľom tureckej súdnej rady na zasadnutie ENCJ do Ríma, ktoré sa uskutočnilo v septembri roku 2016. Na tomto zasadnutí poskytla priestor tureckej súdnej rade aby vysvetlila postup pri suspendovaní sudcov a ich následnom zbavení funkcie. Pozvanie turecká strana odmietla a následne Výkonná rada ENCJ navrhla suspendovanie tureckej súdnej rady z pozorovateľského štatútu ENCJ.

11. októbra o týchto krokoch informovala ENCJ aj tureckú súdnu radu.

Prehľad rozhodnutí, ktoré prijala turecká súdna rada po štátnom prevrate:

- hneď po štátnom prevrate využila nová turecká vláda právomoc pozastaviť aplikáciu Európskeho dohovoru o ľudských právach;
- vyhlásila v štáte pohotovosť a prijala niekoľko zákonov, medzi ktorými je aj zákon č. 667, ktorý hovorí, že všetci štátni zamestnanci, vrátane členov tureckého súdnictva, ktorým bude dokázané akékoľvek spojenie s teroristickými organizáciami, alebo protištátnymi formáciami, určenými Štátnou bezpečnostnou radou, budú zbavení funkcie a následne vyšetrovaní a potrestaní;
- Od 15. júla 2016 bolo podľa štatistík HSYK
 - na prvostupňových súdoch, vrátane správnych súdov odvolaných vyše 3500 sudcov;
 - počet sudcov Najvyššieho súdu, ktorým bol pozastavený výkon 124;
 - počet členov Štátnej rady, ktorým bol pozastavený výkon 41;
 - členovia tureckej súdnej rady 2010-2014 boli odvolaní a zatknutí;

- dvaja nezávislí členovia tureckej súdnej rady, ktorí neboli nominovaní vládou boli zatknutí a rovnako aj nezávislý kandidát, ktorý sa uchádzal o funkciu člena tureckej súdnej rady bol zatknutý
- podľa valného zhromaždenia tureckej súdnej rady zo dňa 31. augusta 2016:
 - aktuálny počet zatknutých sudcov a prokurátorov je 2146;
 - počet sudcov a prokurátorov, ktorí boli prepustení ale sú stále pod kontrolou polície je 539;
 - počet sudcov a prokurátorov, na ktorých je vydaný zatykač je 190;
 - vyše 300 sudcov a prokurátorov je obvinených zo spolupráce s Gülen organizáciou, ktorá je podľa tureckej Štátnej bezpečnostnej rady považovaná za teroristickú organizáciu.
- jedným z kontroverzných krokov súčasnej tureckej vlády je aj obnovenie diskusií o zavedení trestu smrti pre tých štátnych zamestnancov, prokurátorov a sudcov, ktorým bude dokázaná spolupráca na štátnom prevrate

Výsledkom situácie v Turecku je, že niektoré z medzinárodných organizácií, ale aj súdnych rád v rámci EÚ, ktoré mali s tureckou súdnou radou uzavreté memorandá a dohody o vzájomnej spolupráci prerušilo s Tureckom styky, medzi inými: súdna rada Holandska, Justičná akadémia Talianskej republiky, Rada advokátov krajín EÚ. Mnohé z medzinárodných asociácií vydalo stanoviská, v ktorých odsudzujú postup vládnej strany voči sudcov a prokurátorom v Turecku, napr. Benátska komisia, Asociácia európskych sudcov, Európski sudcovia za spravodlivosť a rovnosť, Poradný orgán európskych sudcov (CCJE), Asociácia európskych sudcov pre správne právo, Sieť prezidentov najvyšších súdov EÚ.